

ERKLÆRING

SAMARBEID I DEN EURO-ARKTISKE BARENTSREGION.

UTENRIKSMINISTERKONFERANSE I KIRKENES 11.1.1993.

Innledning

I Kirkenes, Norge, den 11. januar 1993 ble det holdt en konferanse om samarbeid i Den euro-arktiske Barentsregion. Utenriksministrene eller representanter fra Danmark, Finland, Island, Norge, Den russiske føderasjon, Sverige og Kommisjonen for De europeiske fellesskap deltok på konferansen. Representanter fra Amerikas forente stater, Canada, Frankrike, Japan, Polen, Storbritannia og Tyskland var til stede som observatører.

Deltakerne uttrykte sin overbevisning om at et utvidet samarbeid i Den euro-arktiske Barentsregion vil bidra vesentlig til stabilitet og fremgang i området og i Europa i sin helhet, hvor samspill nå erstatter tidligere konfrontasjon og splittelse. Deltakerne følte at et slikt samarbeid vil bidra til internasjonal fred og sikkerhet.

Deltakerne så på initiativet til et samarbeid i Barentsregionen som en del av utviklingsprosessen i europeisk samarbeid og integrasjon, som har fått en ny dimensjon med Konferansen om sikkerhet og samarbeid i Europa. De anså opprettelsen av Østersjøstatenes råd i København i mars 1992 som et ytterligere bidrag for å styrke det regionale samarbeid i Europa. De fastslo videre sin overbevisning om at

opprettelsen av et nærmere samarbeid i Den euro-arktiske Barentsregion vil være et viktig bidrag i det nye europeiske byggverk, og vil styrke båndene mellom de nordlige delene av Europa og resten av det europeiske kontinent.

Deltakerne gav uttrykk for at de støttet opp om den pågående reformprosessen i Russland som bl.a. tar sikte på å styrke demokratiet, markedsreformer og lokale institusjoner, og som derfor er viktig for et tettere regionalt samarbeid i Den euro-arktiske Barentsregion.

Deltakerne uttrykte sitt ønske om å støtte opp om de aspirasjoner befolkningene i Den euro-arktiske Barentsregion lenge har hatt om vennskap og samarbeid, og understreket den fundamentale betydningen av de historiske forandringer som har skjedd ved at den ideologiske og militære konfrontasjonen i Europa er opphørt. De hilste velkommen de første skritt som er tatt på lokalt og regionalt nivå for å utvide samarbeidet, spesielt den inter-regionale arbeidsgruppen som er opprettet av finske, norske, russiske og svenske fylker. De påskjønnte det verdifulle arbeid som er nedlagt av de aller nordligste fylkene i Finland, Norge og Sverige i "Nordkalottkomiteen" i løpet av de to siste tiår. De tok til etterretning rapporten fra Ekspert-konferansen om Regionen i Kirkenes, 25.-27. september 1992. De tok også til etterretning Den internasjonale ekspert-konferansen om Nordøst-passasjen i Tromsø, Norge, i oktober 1992.

Det euro-arktiske Barentsråd og dets målsettinger

Deltakerne erkjente den arktiske regionens særtrekk, især det harde klimaet, den spredte bosettingen og det utstrakte området. De ble derfor enige om å vurdere hvordan de kan legge forholdene bedre til rette for lokalt samarbeid mellom lokale myndigheter, institusjoner, industri og handel, på tvers av landegrensene i Regionen.

Med henblikk på dette ble deltakerne enige om å opprette et Råd for Den euro-arktiske Barentsregion, heretter kalt Rådet, for å stimulere eksisterende samarbeid samt vurdere nye initiativ og forslag. Mandatet som er fremsatt i vedlegget.

Målsettingen for Rådets arbeid vil være å fremme en bærekraftig utvikling i Regionen, under hensyntaken til de prinsipper og anbefalinger som ble fremsatt i Rio-erklæringen og UNCEDs Agenda 21. Med henblikk på dette vil Rådet tjene som forum for vurdering av bilateralt og multilateralt samarbeid innen økonomi, handel, vitenskap og teknologi, reiseliv, miljø, infrastruktur, utveksling innen utdanning og kultur, samt prosjekter som tar spesielt sikte på å bedre situasjonen for urbefolkningene i Nord.

Deltakerne understreket at Rådet ikke skal utføre eller erstatte arbeid som allerede utføres i andre bilaterale eller multilaterale fora, men skal, dersom forholdene tilsier, søke å gi det regionale samarbeid impulser og sammenheng, samt oppmuntre til nye fellestiltak, bilateralt og multilateralt, for å møte de utfordringer og muligheter som Regionen står overfor.

De hilste velkommen opprettelsen av et Regionalråd for Den euro-arktiske Barentsregion som vil omfatte embetsmenn fra fylkene i området som utgjør Regionen, samt representasjon av urbefolkningene i Regionen.

Deltakelse og gjeldende område

Deltakerne la vekt på at samarbeidet i Den euro-arktiske Barentsregion er åpent for de stater som ønsker å spille en aktiv rolle.

Deltakerne vedtok at det regionale samarbeidet i Den euro-arktiske Barentsregion skal omfatte Lappland län i Finland,

Finnmark, Troms og Nordland fylke i Norge, Murmansk og Arkhangelsk fylke i Russland og Norrbotten län i Sverige. De fremhevet at Regionen eventuelt kunne utvides til andre fylker i fremtiden.

Miljø

Deltakerne minnet om Felleserklæringen fra møtet mellom Miljøvernministrene i de Nordiske land og Den russiske føderasjon i Kirkenes den 3. september 1992, samt om Konvensjonen om vern av det marine miljø i det nordøstlige Atlanterhavet, undertegnet 22. september 1992, og understreket betydningen av å styrke bilateralt og multilateralt samarbeid for å beskytte det sårbare miljøet i Regionen.

Deltakerne bekreftet på ny sin oppslutning om Strategi for vern av det arktiske miljø, som ble vedtatt på Ministermøtet i Rovaniemi i 1991, samt om arbeidet som pågår for å iverksette denne strategien, særlig innen Det arktiske overvåkings- og evalueringsprogram (AMAP). Et handlingsprogram for å evaluere og hindre faren for forurensning ved utslipp fra industri, kjernekraftanlegg og dumping av farlig avfall i Regionen er sterkt påkrevet og bør utarbeides i tide for å kunne fremlegges ved neste Ministermøte for vern av det arktiske miljø, 14. - 16. september 1993 i Nuuk, Grønland.

Deltakerne understreket at miljøaspektet må integreres fullt ut i all virksomhet i Regionen, bl.a. ved at statene i Regionen setter opp felles økologiske kriterier for utnyttelse av naturressursene og forebygger forurensning ved kilden, og erkjente at en løsning på de største eksisterende grenseoverskridende miljøproblemer vil være viktig for å virkeliggjøre potensialet for et bredere samarbeid i Regionen.

Deltakerne fastslo at faren for miljøforurensning i Regionen fra radioaktive stoffer er et alvorlig problem som må bli

løst, bl.a. gjennom internasjonalt samarbeid og forbedring av teknologi for håndtering, lagring og eliminering av radioaktivt avfall samt driftssikkerheten ved kjernekraftanlegg.

Deltakerne fremhevet betydningen av internasjonalt samarbeid på følgende felt:

- utvidet overvåking av økologi og radioaktivitet i Regionen;
- økt innsats angående driftssikkerheten ved kjernekraftanlegg;
- rehabilitering av områder som er blitt forurenset som følge av drift ved kjernekraftanlegg.

Deltakerne understreket at i visse tilfeller, som f.eks. målinger for å bedre sikkerheten i forbindelse med kjernekraft og for å redusere luftforurensende utslipp fra nikkelproduksjon på Kola-halvøya, kan internasjonale finansieringsordninger i tillegg til nasjonale finansielle bidrag komme i betraktning for å finne kostnadseffektive løsninger.

Økonomisk samarbeid

Deltakerne erkjente betydningen av økt økonomisk samarbeid i Regionen i form av handel, investeringer, industrielt samarbeid osv. På bakgrunn av det sårbare miljøet i Regionen, understreket de spesielt betydningen av å overholde bestemmelsene i Konvensjonen om vurdering av miljømessige konsekvenser av grenseoverskridende forurensning, undertegnet den 25. februar 1991 (EIA-konvensjonen), samt prinsippene om miljøvennlighet og bærekraftig miljø innenfor alle områder av økonomiske samarbeid.

Deltakerne var enige om å utforske på hvilke måter og med hvilke midler handel og investeringer kan stimuleres samt om å sette opp en ramme som kan bidra til et bredere samarbeid på kommersiell basis mellom bedrifter.

Deltakerne erkjente det potensiale Regionen har når det gjelder utvikling innenfor energisektoren på miljøvennlig grunnlag. De understreket betydningen av samarbeid når det gjelder energibesparende tiltak.

Deltakerne erkjente betydningen av Det europeiske energi-charter ved at det etablerer en fundamental sammenheng mellom energi, miljø og økonomisk utvikling.

Deltakerne anbefalte at forholdene legges til rette for et bedre samarbeid i omleggingen av militær industri og militære anlegg, bl.a. på kommersiell basis.

Deltakerne var enige om å samarbeide om å utvikle rasjonell landbruksproduksjon i arktiske og subarktiske områder, bl.a. for å sikre tilstrekkelige matvareforsyninger av høy kvalitet. På bakgrunn av de like klimatiske forholdene i Regionen, understreket deltakerne betydningen av å utveksle erfaringer og kompetanse i regionen på felter som reinsdyrdrift og skogbruk.

Vitenskapelig og teknologisk samarbeid

Deltakerne erkjente betydningen av vitenskapelig og teknologisk samarbeid om håndteringen av problemene i Regionen, herunder fremming av relevant teknologi for kalt klima. De fremhevet mulighetene som finnes for slikt samarbeid på områder som er knyttet til geologi, oseanografi, atmosfærefysikk, økologi og miljøvern, samt teknologiske områder som bygg, fiske, akvakultur, skogbruk, bergverk, offshore teknologi og transport og kommunikasjoner som kan anvendes for bestemte regionale forhold.

Deltakerne understreket behovet for å utveksle relevante erfaringer og informasjon og for å oppmuntre til overføring av teknologi. De foreslo at særskilte laboratorier, ekspedisjoner og liknende settes opp for å gjennomføre spesifikke prosjekter og vitenskapelige programmer. Deltakerne understreket den rolle som Den internasjonale arktiske vitenskapskomiteen eventuelt kan spille ved utvikling av vitenskapelig forskning.

Deltakerne erkjente betydningen av et samarbeid om opplæring av personell.

Regional infrastruktur

Deltakerne understreket betydningen av å bedre infrastrukturen for transport og kommunikasjoner i Regionen.

Deltakerne fremhevet undersøkelser og diskusjoner som allerede var innledet på bilateralt og multilateralt nivå om behovene for transport og kommunikasjoner i Regionen samt eventuelt tiltak for å møte disse behov. Deltakerne ba om at foreløpige og endelige resultater fra slike undersøkelser og diskusjoner om mulig måtte gjøres tilgjengelige for alle statene som deltar for å unngå dobbeltarbeid.

Deltakerne besluttet å be ministrene med ansvar for transport og kommunikasjoner om å vurdere mulighetene for et samarbeid basert bl.a. på undersøkelser som allerede er på gang, om behovene for transport og kommunikasjoner i Regionen.

Deltakerne uttrykte anerkjennelse av de fremskritt som allerede er gjort gjennom bilateralt samarbeid for å utvikle telekommunikasjoner og uttrykte støtte for videre innsats både bilateralt og multilateralt med sikte på en ytterligere forbedring av telekommunikasjonene i Regionen.

Urbefolkningene

De berørte deltakere bekreftet sin oppslutning om sine urbefolknings rettigheter i Nord i tråd med målsettingene i kapittel 26 i Urbefolkningenes Agenda 21. De fastslo sin vilje til å styrke urbefolkningenes samfunn i Regionen, samt til å sikre at det samarbeid som nå er innledet vil ta hensyn til urbefolkningenes interesser.

De berørte deltakere merket seg forslaget om å opprette en arbeidsgruppe for saker vedrørende urbefolkningen som omfatter representanter fra urbefolkningene og deres myndigheter, samt de sentrale myndigheter fra Finland, Norge, Russland og Sverige. De var enige om at arbeidsgruppen eventuelt kan vurdere å utarbeide, også på grunnlag av internasjonale kulturelle ekspedisjoner til nenetsenes område, et regionalt program for restaurering og bevaring av nenetsenes og samenes kulturelle minnesmerker, etablering på regionalt plan av et kultursenter for nenetene i Nenets uavhengige område, opprettelse av et tilsvarende samisk senter i byen Lovozero i fylket Murmansk samt opprettelse av en egnet regional medisinsk stiftelse.

Partene var enige om å utveksle informasjon om eksisterende eller foreslått lovgivning basert på urbefolkningenes posisjon i sine respektive land.

Kontakt mellom mennesker og kulturelt samkvem

Deltakerne understreket at en bredere kontakt mellom folk og økt kulturelt samarbeid i Regionen burde oppmuntres for å fremme et konstruktivt samarbeid og gode naboforbindelser.

Blant de samarbeidsområder som ville kunne vurderes er:

- En mer utstrakt utveksling av ungdom, studenter, lærere og professorer fra videregående skole til

universitetsnivå, samt innen kultur og idrett.

- Virksomhet som ville kunne gi kvinner i Regionen større muligheter for samarbeid og utveksling av erfaringer.
- Utvidede muligheter for undervisning og opplæring i språkene i Regionen.
- Kulturelle sentra, slik som det planlagte "Pomor kultursenter" som er knyttet til Pomor stats-universitet i Arkhangelsk.

Reiseliv

Deltakerne erkjente at reiseliv kan spille en større rolle i økonomien i Regionen og var enige om at stimulering av reiseliv på tvers av landegrensene vil styrke kontaktene mellom folk og være til gjensidig gagn for den økonomiske utvikling med positive virkninger for sysselsetting og forretningsvirksomhet. De oppfordret til iverksettelse av tiltak for å stimulere samarbeid innen reiseliv på nasjonalt, regionalt og lokalt plan, samt til en felles innsats for å utvikle infrastruktur og fasiliteter for reiseliv. I denne forbindelse bør det tas tilbørlig hensyn til bestemmelsene i EIA-konvensjonen.

Kirkenes, 11. januar 1993

Oversettelse

Samarbeid i Den euro-arktiske Barentsregion
Utenriksministerkonferanse
Kirkenes, Norge, 11. januar 1993

Mandat
for
Rådet for Den euro-arktiske Barentsregion

1. Formålet med Det euro-arktiske Barentsråd er å tjene som forum for samarbeid mellom deltakerne.
2. Rådet består av deltakerne i Kirkenes-konferansen og av andre stater som ønsker å spille en aktiv rolle.
3. Rådet kommer sammen på utenriksminister-nivå eller på annet relevant minister-nivå. Det kan også komme sammen på høyere embetsmannsnivå.
4. Kirkenes-konferansen betraktes som stiftelses-konferanse samt som Rådets første sesjon.
5. Rådet vil normalt komme sammen én gang i året på utenriksminister-nivå. Hver sesjon fastsetter dato og sted for neste sesjon etter invitasjon fra en deltaker.
6. Formannskapet for hver sesjon ivaretas av Utenriksministeren i vertslandet. Formannskapet vil til å begynne med gå på omgang mellom Finland, Norge, Russland og Sverige.
7. Deltakeren som er vertskap for et Rådsmøte bærer kostnadene for med konferansetjenester, lokaler og tolking.
8. Rådets ministermøter holdes vanligvis på et nordisk språk, russisk og engelsk med simultantolking som skaffes av vertslandet.
9. Vedtak i Rådet og underliggende organer fattes ved konsensus.
10. Hver sesjon i Rådet på utenriksminister-nivå forberedes av et møte eller av møter på høyere embetsmannsnivå. Slike møter vil bli organisert av den deltaker som har vertskapet for Rådets neste sesjon.

11. Rådet og dets arbeidsorganer kan beslutte å invitere spesielle deltakere, gjester eller observatører for å bidra i dets arbeid, bl.a. representanter fra regioner, underregioner og internasjonale organisasjoner.
12. Vertslandet fastsetter dagsorden i samråd med de øvrige deltakerne.
13. Deltakelse i Rådet skal på ingen måte krenke internasjonale forpliktelser, verken av rettslig eller av politisk karakter, som en deltakende stat måtte ha påtatt seg.